

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Conclusio negativa statuitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

ARTICULUS III.

An homo in statu naturæ lapsæ, per peccatum originale factus sit debilior ad bonum & promior ad malum, quàm fuisset in statu puræ naturæ?

§. I.

Quibusdam præmissis referuntur sententia.

VT status hujus celebris difficultatis, & varia Authorum placita clariùs percipiuntur, & faciliùs distinguantur, aliqua breviter præmittenda sunt.

In primis observandum est, quod cum homo duobus indigeat ad rectè operandum, nimirum viribus intrinsecis, & providentiâ Dei extrinsecâ, concursum ad agendum necessarium præparante & offerente; dupliciter etiam potest concipi, quòd in statu naturæ corruptæ debilior sit ad bonum morale, quàm fuisset in statu naturæ puræ, scilicet aut ab intrinsecò, si minores sint ejus vires ad tale bonum, quàm essent in puris naturalibus; vel ab extrinsecò, si minus suavi Dei providentiâ protegatur, vel acriùs à Dæmone tentetur, aut concursus ad operandum bonum morale debitus advenegetur.

Secundò notandum est, tribus modis intelligi posse, naturam humanam per peccatum originale factam esse debiliorem ad bonum morale ordinis naturalis: primò ex eo quod tale peccatum sit aliqua qualitas morbida & prava, inficiens animam & ejus potentias: secundò ex eo quòd inducat & causet in anima pravum aliquem habitum inclinantem ad malum: tertio ex eo quòd ipsa inclinatio ad bonum rationis, per illud diminuta sit. Quod ut magis declaretur,

Sciendum est ulterius ex doctrina D. Thomæ 1. 2. quæst. 85. art. 2. in corp. inclinationem hominis ad bonum virtutis intelligi posse diminui duobus modis: nam quia fundatur in natura intellectuali, & tendit ad ipsum bonum honestum, potest intelligi diminui vel ex parte radicis, sive per viam remissionis, ita quòd gradus aliquos amittat; vel ex parte termini, per appositionem majoris impedimenti ad bene operandum. His præmissis:

Circa propositam difficultatem variè opinantur Authores. In primis enim quidam antiqui Theologi, ut Gregorius de Arimino, Henricus, Gabriel, Okam, Richardus, & alii, docent naturam humanam per peccatum originale factam esse debiliorem ad bonum, & proclivorem ad malum, eò quòd vel ex poma vetito, tanquam ex cibo venenoso, vel ex flatu & sibilo venenoso serpentis, morbidam aliquam & malignam qualitatem contraxerit, quam non habuit ante peccatum, nec habuisset in statu naturæ puræ. Secundò alii volunt eam ad bonum morale factam esse imbecilliozem, ratione pravi alicujus habitus inclinantis in malum, qui ex Adami peccato in nobis resultat. Sic docent omnes illi Authores, qui existimant peccatum originale non consistere in privativo, sed in positivo, nempe in habitu inclinante hominem ad bonum commutabile ut in ultimum finem, causato in nobis ex peccato Adami. Tertio alii qualitatem illam morbidam, aut habitum pravum, quem precedentes sententiæ astruunt, excludentes, dicunt superadditam fuisse potentiis nostris ex

Tom. II.

A originali peccato majorem efficaciam vel intentionem, ratione cujus quasi à proprio & naturali statu quem haberent in pura natura, ad statum præternaturalem extractæ, effrangiùs, majorique impetu, tendunt in sua objecta, & in bona sensibilia contrariâ rationi. Ita sentiunt Jacobus Naclantus super cap. 6. Epist. ad Roman. ad illa verba, *Non ergo regnet peccatum*, & Corduba lib. 1. quæst. 45. Quartò Alvarez de auxil. disp. 45. & 47. & alii ex nostris Thomistis, in codicibus manuscriptis, farentur quidem hominem per originale peccatum non esse infirmiorè quam esset in natura pura, aliqua diminutione intrinsecâ virium & facultatum suarum, sed contendunt illum esse debiliorem, accessu majorum impedimentorum ad bene operandum: cum enim peccatum originale hominem à Deo ut ab ultimo fine avertat, maximum præbet humano arbitrio impedimētum quoad boni prosecutionem. Quintò alii, quos suppresso nomine citat Suarez, Prologom. 4. de gratia, & sequitur Ancijansenius disp. 15. sect. 1. existimant hominem, saltem ab extrinsecò, esse impotentiorè ad bene vivendum in natura lapsæ, quàm esset in natura pura; quia (inquiunt) humana natura per originale facta est digna quòd minus suavi Dei providentiâ protegatur, quàm protegeretur pura, & permittatur tentari acriùs à Dæmonibus, invidentibus homini eam felicitatem, à qua ipsi exciderunt; & quòd ei denegentur plures cogitationes congruæ ad bene operandum, quæ in statu puræ naturæ ipsi concederentur. Alii denique docent, hominem in statu naturæ lapsæ nullo ex modis assignatis esse debiliorem ad bonum morale, quàm esset in statu naturæ puræ, sed in utroque statu easdem profus esse vires, eandem difficultatem ad bonum, & pronitatem ad malum, cum in utroque sit donis supernaturalibus destitutus, habeatque contrarietatem appetituum, & varias perturbaciones ab extrinsecò. Unde in eo solum putant hominem lapsum distinguui ab homine in puris naturalibus existente, quòd iste se haberet ut nudus, ille verò ut nudatus seu spoliatus: nam primus nūquam habuisset dona supernaturalia, nec exigentiam ipsorum; secundus vero iis in penâ peccati originalis privatus est. Ita ex nostris docent Cajetanus, Conradus, Medina, Aravius, Marcus à Serra, Gabriel à S. Vincentio hic qu. 109. art. 2. & Soto lib. 1. de natura & gratia cap. 13. ex aliis vero Scotus, Valètia, Bellarminus, Suarez, & Curiel. Unde fit

§. II.

Conclusio negativa statuitur.

Dico igitur: Homo in statu naturæ lapsæ, non habens peccatum actuale, sed tantum originale, non est debilior ad bonum morale, quàm esset in statu naturæ puræ.

E Probatum primo ex D. Thoma, qui satis apertè favet nostræ sententiæ: nam 1. 2. qu. 85. art. 1. loquens de effectu peccati, qui est privatio originalis justitiæ, ipsum tribuit peccato originali, cum verò agit de alio effectu, qui est diminuire inclinationem ad bonum, ipsum non tribuit peccato originali, sed duntaxat actuali. Verba ejus sunt: *Bonum natura humana potest tripliciter dici: primò ipsa principia natura ex quibus ipsa natura constituitur, & proprietates ex his causata, sicut potentia anime, & alia hujusmodi: secundò inclinatio ad virtutem est quoddam bonum natura: tertio potest dici bonum natura, donum originalis justitiæ, quod fuit in primo homine collatum toti humanæ nature. Primum*

Yyy

mum

nam igitur bonum natura, nec tollitur, nec diminuitur per peccatum tertium verò bonum totaliter est ablatum per peccatum primi parentis: sed medium bonum natura, scilicet ipsa naturalis inclinatio ad virtutem, diminuitur per peccatum. U. que infinet se loqui tantum de peccato actuali, quod vel est actus, vel illum secum affert, addit: Per actus enim humanos fit quadam inclinatio ad similes actus. Et similiter art. 3. ejusdem questionis, postquam docuit perfectam subordinationem virium inferiorum animæ ad rationem, & rationis ad Deum, quæ erat effectus iustitiæ originalis, subtractam fuisse per peccatum primi parentis, & in hac subtractione consistere vulnerationem naturæ nostræ, causatam per tale peccatum, subjungit ista: Sed quia inclinatio ad bonum virtutis in unoquoque diminuitur PER PECCATUM ACTUALE, ut ex dictis patet, etiam ista sunt quatuor vulnera, ex aliis peccatis consequentia, in quantum scilicet per peccatum & ratio hebetatur præcipue in agendis, & voluntas induratur ad bonum, & major difficultas bene agendi accrescit, & concupiscentia magis exardescit. Quibus verbis manifeste ponit discrimen inter peccatum originale & actuale, quod effectus originalis est tantum destitutio iustitiæ originalis, per quam vires inferiores animæ subdebatur rationi, & ratio Deo: at verò effectus peccati actualis est præterea diminutio inclinationis ab bono rationis, sive major difficultas bene agendi. Unde Madina in commentario illius articuli ait: *Hæc est vera & divina Theologia, quam docet Divus Thomas, & universi Theologi, quod ab homine in natura lapsa, per peccatum originale, ablata sunt tantum dona supernaturalia, quam veritatem Sanctus Doctor quæst. 87. sequenti, art. 7. clarè his verbis expressit: Pœna originalis peccati est, quod natura humana SIBI RELINQUITUR, destituta auxilio originalis iustitiæ: his enim verbis apertè declarat, pœnam peccati originalis non esse aliam, quam quod homo recidat in suum statum naturalem, & donis supernaturalibus & gratuitis, quibus ornatus erat in statu innocentie, spoliatur: Ergo stando in principiis doctrinæ D. Thomæ, dicendum est, quod licet homo in statu peccati actualis minorem habeat inclinationem, & majorem difficultatem ad bonum morale, quam haberet in statu naturæ puræ, quia per illud ad finem pravum convertitur, & generatur prava dispositio ad similem actum peccaminosum, non tamen homo qui existit in statu solius peccati originalis: cum enim istud consistat in sola privatione iustitiæ originalis, non habet convertere ad finem pravum, nec pravam inducere dispositionem.*

37 Probatur secundò conclusio ratione Cajetani. Ex removente prohibens non sequitur major aut minor effectus naturalis, quam ex natura ipsa sequatur, ut patet exemplo lapidis sursum detenti, ille enim, remoto prohibente, velocius non movetur, quam si fuisset motus solum à propria gravitate: Sed peccatum originale se habet solum ut removens prohibens in ordine ad motus inordinatos voluntatis, vel appetitus sensitivi: cum enim abstulerit originalem iustitiam, cuius freno potentie hominis ab inordinatis motibus compescerentur, & malo prohibebantur, consequenter est causæ hoc modo, nimirum sicut removens prohibens, ut illa effrenatè & inordinatè in sua objecta ferantur, sicut docet D. Thomas supra quæst. 82. art. 1. ad 3. & ad Rom. 5. lect. 3. Ergo ex peccato originali non sequitur aliqua inordinatio, vel debilitas potentiarum, in ordine ad prosecutionem boni, aut vitiationem

A mali, quæ non fuisset in natura pura.

Confirmatur: Homo per peccatum originale non fuit factus deterioris conditionis quantum ad corpus, quam fuisset in statu naturæ puræ: Ergo neque quantum ad animam & ejus potentias, ac proinde quidquid poterat tunc præstare, potest & modò. Antecedens est certum: corpus enim per peccatum originale non est redditum magis corruptibile, nec magis obnoxium morbis, lætitudini, & aliis hujus vitæ incommodis, quam fuisset in statu naturæ puræ, sed fuit solum sine naturæ, seu naturali conditioni relicto, & dono immortalitatis & impassibilitatis, quo in statu innocentie gaudebat, privatum. Consequentia verò probatur: Illud ipsum quod iustitia originalis faciebat in corpore, proportione servata, præstabat & in anima; corpus enim per iustitiam originalem animæ subdebatur, & anima Deo. Ergo sicut corpus per destructionem originalis iustitiæ fuit suæ naturæ relicto, ita & anima.

Tertiò suadetur conclusio, discurrendo per singulos modos, quibus Adversarii docent naturam humanam in ordine ad bonum morale naturalis ordinis fuisse debilitatam, ac demonstrando nullum ex illis esse veritati consentaneum. In primis enim, quod illa non sit facta debilior ad prosecutionem boni, per impressionem alicujus qualitatis morbide, vel pravi habitus inclinantis in malum, qui ex Adami peccato in ejus posteros resulteret (ut volunt Gregorius de Arimino, Henricus, & alii veteres Theologi) patebit ex dicendis in Tractatu de peccatis, ubi ostendemus, qualitatem illam esse fictitiam & chimericam, & ex peccato originali nullum pravum habitum in nos resultere, illudque non in aliquo positivo, sed in sola privatione originalis iustitiæ, formaliter consistere.

Deinde quod illa non sit proclivior ad malum, ac debilior ad bonum, ex eo quod inclinatio appetitus ad bona sensibilia, per additionem majoris efficacie & intensionis, facta sit major & vehementior, ut Nacclatus & Corduba dicunt, non minus evidens est: tum quia, ut supra dicebamus, ex causa naturali non sequitur, propter remotionem impedimenti, major aut minor effectus, quam secundum naturam potest sequi tum etiam quia inclinatio naturalis ad bonum sensibile, cum sit proprietas naturæ humane, subindeque invariabiliter suat à generante, & essentia rei genitæ, non est intensibilis aut remissibilis, nec suscipit majus & minus.

Tertiò quod homo in statu naturæ lapsæ non sit factus debilior ad bonum morale, per accessum majorum impedimentorum ad bene operandum, quam esset in statu naturæ puræ, facile contra Alvarem, & alios ex nostris Thomistis potest suaderi: nam cum in statu naturæ puræ homo haberet inclinationem appetitus sensitivi ad bonum sensibile, sine freno aliquo reprimente ipsum, & per consequens contrarietatem appetituum, rebellionem passionum, & varias perturbaciones tum ab intrinseco, tum ab extrinseco, eadem planè haberet impedimenta ad bene operandum, quæ experitur in statu naturæ lapsæ.

Nec obstat, si dicas cum Alvare, quod homo in statu naturæ puræ non esset aversus à Deo ut ultimo fine, sicut in statu naturæ lapsæ, ratione peccati originalis, ab illo aversus est: nam cum hæc aversio non sit positiva, sicut ea quæ in peccato actuali reperitur, sed tantum privativa iustitiæ originalis (ut ipse Alvarez fatetur, nobiscum sentiens peccatum originale non in aliquo pos-

seruo, sed in sola privatione iustitiæ originalis consistere (non se habere per modum impedimenti politici ad bene operandum, sed tantum ut removens prohibens, nempe iustitiæ originalis, quæ veluti frænna aureum motus inordinatos appetitûs sensitivi in statu innocentia coerceret; unde à D. Thoma quæst. 4. de malo art. 2. ad 7. *Retinaculum virtutis inferiorum* appellatur.

41. Adde quod homo à Deo creatus in puris naturalibus, aut ab alio homine descendens per feminalem propagationem, & perveniens ad usum rationis, solum esset conversus ad bonum ut sic, non autem ad Deum ut ultimum finem, neque ex natura sua postulare applicari à Deo nisi ad rationem boni ut sic, ex quo se movere posset ad querendam illam beatitudinem communem in bono sensibili, vel honesto, in Deo, vel in creatura: in quo distinguitur homo à Angelis; nam iste ex altiori gradu perfectionis petit moveri à Deo, ut ab agente particulari, ad amorem finis particularis, & ad actum dilectionis Dei in primo instanti creationis applicari. Ex qua differentia oritur primò, quòd homo etiam creatus à Deo in puris naturalibus posset peccare in primo instanti usûs rationis, non tamen Angelus: secundo quòd homo in statu naturæ puræ esset aversus à Deo, sicut in statu naturæ lapsæ, cum hac solum differentia, quòd in hoc statu privativè & culpabiliter à Deo aversus est, in illo verò solum negativè ab eo esset aversus. Quod explicat Cajetanus apud simo exemplo nuditatis duorum hominum, quorum unus nunquam habuit vestes, neque ius ad eas; alter verò fuit prius vestitus, & postea demudatus ad castigacionem alicuius criminis; nam nuditas in utroque est æqualis, & in hoc tantum differt, quòd in primo habet rationem puræ & simplicis negationis, in secundo verò rationem privationis & pœnæ.

42. Denique quod homo in statu naturæ lapsæ ad bene operandum non sit debilior extrinsecè, sive ex parte Dei denegantis concursum vel cogitationem congruam ad recte agendum, sive ex parte Dæmonis acris & vehementis homines tentantis, quam fecisset in statu naturæ puræ, contra Anti-Janfenium breviter ostenditur: Primò quia non est potior ratio, cur homo post lapsum privetur auxiliis ex connaturali Dei providentia ipsi debitis, quam internis facultatibus, ratione quarum ea auxilia postulat. Sed naturalis hominis facultates non fuerunt ablatae aut diminuta per peccatum, cum juxta Dionysium cap. 4. de divin. nomin. in homine, sicut in Dæmonibus, post peccatum naturalia manserint integra; ex quo infert S. Thomas 1. p. quæst. 95. art. 1. perfectam subjectionem corporis ad animam, & inferioris appetitûs ad superiorem, non fuisse homini naturalem, quia si naturalis extitisset, in eo per peccatum lapsò permanisset: Ergo homo per originale non privatur auxiliis, aut cogitationibus congruis, ex connaturali Dei providentia ipsi debitis. Et licet supponeremus ipsum per tale peccatum incurrisse debitum illis carendis nihilominus sciendum esset, illud per merita Christi Redemptoris ei remitti, quando quidem per ea condonatur etiam debitum carendi auxiliis supernaturalibus.

Deinde quantum est ex parte Dæmonis, pro explorato habendum est, aut ipsum non esse fortius & propensius ad tentandum, quam esset in statu naturæ puræ, aut hominem, suppo-

43. sità Christi redemptione, esse potentius ad resistendum.

Nec valet, si dicas, hominem purum non fuisse tentandum à Dæmone, sicut hominem lapsum: cum hoc alienum videatur à Dei providentia homini puro consentanea. Non valet, inquam, quia sicut homines potuerunt creati ordinati tantum ad beatitudinem naturalem, ita & Angeli: ex Angelis autem sic ordinatis, aliqui potuissent labi, & fieri Dæmones, subindeque hominibus adhuc positis in via, & tendentibus ad beatitudinem naturalem, à qua ipsi excidissent, invidere, & conari eos ab ea avertere, impellendo ad peccatum, sicut nunc illis invident beatitudinem supernaturalem, à qua exciderunt.

§. III.

Solvuntur objectiones.

44. **O**bjiciunt in primis Adversarij: Juxta commune Theologorum pronunciatum, homo per peccatum originale fuit spoliatus gratuitis, & vulneratus in naturalibus, ut articulo præcedenti, conclusione ultimâ fusè ostendimus: Ac hæc vulneratio, ut distincta à spoliatione gratuitorum, intelligi non potest absque diminutione virium naturalium ad bonum morale, sicut in ordine physico vulnus corporeum, absque aliqua debilitatione corporis, & virium corporearum diminutione, vix potest contingere. Unde S. Thomas in 2. dist. 30. quæst. 1. art. 1. ad 3. ait, quòd tam Angelus, quam homo, per peccatum factus est minus habilis, & magis distans à sine consecratione: & propter hoc etiam homo gratuitus spoliatus, dicitur in naturalibus vulneratus, Luca 10. in Glossa: Ergo &c.

45. **R**espondeo primò, concessâ Majori, negando absolute Minorem: sicut enim natura humana dicitur integra in naturalibus, ratione unionis, pacis, & concordia inter partem inferiorem & superiorem, inter appetitum sensitivum rationalem, quam originalis iustitia in statu innocentia faciebat; ita potest dici vulnerata in naturalibus, propter amissionem hujusmodi unionis sive subordinationis: nam sicut in naturalibus illud quod dividit & separat partes corporis inter se conjunctas, vulnerare dicitur, unde vulnus *dissolutio continui* definitur; ita in moralibus divisio facta per peccatum inter partem superiorem & inferiorem hominis, prius unita & subordinata, non incongruè vulnus appellari potest, per metaphoram à solutione continui corporalis ductam. Unde Beda supra relatus: *Peccata dicuntur plage, quia huiusmodi natura humana integritas violatur.*

46. **S**i infles, hominem in pura natura conditum non habiturum perfectam illam unionem, & subordinationem partis inferioris ad superiorem, & tamen non propterea dicendum fore vulneratum in naturalibus: Ergo nec in statu peccati originalis. Negabo Consequentiam, quia de ratione vulneris est, quòd dividat & separet inter ea quæ prius erant unita, vel saltem debuerant uniti: unde eadem divisio, quæ connotando præexistentem unionem extremorum, aut ejus debitum, habet rationem vulneris, hac connotatione seclusâ, nequit appellari vulnus; ut patet in divisione reperta inter digitos, quæ non est vulnus, quia digiti semper fuerunt divisi: si tamen quis nasceretur cum illis unitis & conglutinatis, nullatenus eorum divisio fieri posset sine vulnere. Cum ergo in statu puræ naturæ non præcessisset in homine perfecta unio, &